

Кузнецова І. О., професор,
доктор мистецтвознавства

Клейн С. С., аспірант ККТД

Національний авіаційний університет, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ АРТ-ДИЗАЙНУ В ПРОЕКТУВАННІ ІНТЕР'ЄРІВ АЕРОВОКЗАЛІВ

Анотація. Проведений аналіз внутрішнього інтер'єрного наповнення аеровокзальних комплексів на прикладах світових аеропортів для виявлення особливостей проектування дизайну пасажирських залів із застосуванням об'єктів арт-дизайну.

Ключові слова: арт-дизайн, інтер'єр аеровокзалу, мебельне наповнення, естетика сприйняття.

Аннотация. Кузнецова И.А., Клейн С.С. Особенности использования объектов арт-дизайна в проектировании интерьеров аэровокзалов. Проведен анализ внутреннего интерьерного наполнения аэровокзальных комплексов на примерах мировых аэропортов для выявления особенностей проектирования дизайна пассажирских залов с применением объектов арт-дизайна.

Ключевые слова: арт-дизайн, интерьер аэровокзала, мебельное наполнение, эстетика.

Annotation. Kuznetsova I.A., Klein S. Features of art-design objects in interior design terminal. The analysis of the domestic interior filling air terminal complexes with examples of world airports to identify the features design rooms with the use of passenger facilities art design.

Keywords: art design, the interior of the terminal, furniture filling aesthetics.

Постановка проблеми. Із зміною пріоритетів та потребою у забезпеченні конкурентоспроможності аеровокзальних комплексів в сучасних реаліях туристичного бізнесу статусні аеропорти забезпечують своїм пасажиром кращі умови перебування завдяки ставці на високоякісний, високотехнологічний та естетичний дизайн інтер'єру та внутрішнього наповнення, що потребує аналізу доцільності використання сучасних прийомів проектування та оформлення приміщень.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій. Дослідження, що до проектування аеровокзальних комплексів проводиться багатьма вченими починаючи другої половини ХХ століття. Особливостям функціонування, проектування, архітектурних рішень аеровокзалів головну увагу приділено у роботах: Блохін В.І. – основам проектування аеропортів; Парфенова К.А. – формуванням архітектурно-просторових рішень міжнародних аеровокзалів при їхній реконструкції; Комський М. В. – проектування малих і середніх аеровокзалів зростаючої потужності [1, 8, 7].

Спроби осмислити природу дизайну, виявити його сутність, мету, завдання, функції, визначити типологію дизайн-діяльності робилися давно, практично з перших етапів зародження, становлення і розвитку даного явища. Історіографія різноманітних за ступенем наукової значимості проблем теоретичних концепцій дизайну досить обширна. Вона включає роботи як зарубіжних, так і вітчизняних авторів. У багатьох роботах зарубіжних авторів їх концепції дизайну являють собою саморефлексію художників-конструкторів, критичний аналіз явищ ззовні чи зсередини. Різні точки зору на проблеми дизайну знайшли відображення ще і у збірнику статей «Питання технічної естетики» (випуск 1), виданому в 1968 р. [9]. Другий випуск однойменного збірника, виданого в 1970 р., був спеціально присвячений обговоренню соціально-філософських проблем, пов'язаних з природою дизайну і його розвитком. Проблема архітектоніки промислових форм (закономірності композиційного формування в художньому конструюванні) була досліджена в докторській дисертації Г.Б. Мінервіна [5]. Критичному аналізу теорії і практики дизайну на Заході була присвячена книга В.Л. Глазичева «Про дизайн», перевидана в 2006 р. під назвою «Дизайн як він є» [3]. Проблема системності в дизайні була розглянута в роботі Є.М. Лазарева та його учнів-аспірантів «Дизайн: нариси теорії системного проектування» [4].

Арт-дизайн в цілому як наукова проблема розглядається у дисертаційній роботі Морозової М. А. «Арт-дизайн в зарубіжному проектуванні меблів ХХ – початку ХХІ ст.» [6].

Проблематика використання об'єктів арт-дизайну в проектуванні інтер'єрів аеровокзалів не розглядалася раніше.

Мета: визначити особливості використання та призначення об'єктів арт-дизайну в проектуванні інтер'єрів аеровокзалів.

Основна частина. Аеровокзал – заклад громадського призначення розрахований на комфортне зосередження великої маси людей об'єднаних однією метою. Сучасний аеровокзал багатофункціональний (це

Надійшла до редакції 04.12.2012

є важливим аспектом при проектуванні внутрішнього середовища інтер'єру). Виконує функції пасажирського забезпечення, допоміжні функції дозвільного характеру та службово-експлуатаційні функції.

Обширність функціонального забезпечення вимагає відповідного ергономічно-зручного зонування території аеровокзалу, на базі чого виникає велике поле діяльності для дизайну інтер'єру, що дає змогу забезпечити естетичні потреби в приміщеннях різного призначення. В сучасних реаліях дизайн аеровокзалу відіграє чи не найважливішу роль у загальній успішності та популярності аеропорту, адже по суті є маркетинговим ходом, що впливає на залучення більшої кількості людей до користування своїми послугами. На фоні загально – обов'язкових функцій аеропорту, функція забезпечення естетичного задоволення в приміщеннях аеровокзальних комплексів виступає додатковим особливим показником відмінності конкретного аеропорту, це впливає на забезпечення відчуття сервісу вищого ґатунку.

Візуальний аналіз сучасних світових аеровокзальних комплексів (рис. 1) дає розуміння облаштування внутрішнього простору залів аеровокзалу та показує, що інтер'єри аеровокзалів наповнені великою кількістю предметів мебельного призначення, декоративними елементами та об'єктами арт-дизайну (скульптури, авторські меблі, тощо).

Підпорядковуючи класифікації об'єкти внутрішнього наповнення аеровокзальних комплексів можна розділити за функціональними особливостями та особливостями естетичного сприйняття людиною цих об'єктів (рис. 2), таким чином виявивши доцільність використання і призначення конкретних меблів, обладнання та інших предметів інтер'єру.

Особливістю у організації статусного аеропорту є саме ставка на використання функції додаткових послуг та естетичного комфорту.

Тенденція до створення вражаючого епатажного інтер'єру аеровокзальних комплексів відзеркалюється у формоутворенні внутрішнього простору та сприяє залученню дизайну, як виду саме художньої діяльності, націленої в ідеалі на задоволення естетичної потреби у сприйнятті оточуючого середовища. Об'єкти арт-дизайну, що дають змогу забезпечити пасажиру естетичне задоволення, стали частиною концептуального образу аеровокзалів.

Типологізація дизайн-діяльності формується за ознакою відношення до категорій «утилітарне» і «естетичне», маючи на увазі гармонію їх поєднання або превалювання утилітарного, або естетичного начала [10]. Навідмінно від інших видів дизайну арт-дизайн виділяється явним пріоритетом естетичного начала, утилітарні функції часто відходять на задній план та часом можуть взагалі уникатись (табл. 1). Арт-дизайн спрямований на організацію яскравого художнього враження об'єкта дизайну, його основною функцією є справляти враження на спостерігача та донесення концептуальної ідеї митця. Можна сказати, що утилітарні функції замінюються на функції естетичного забезпечення, та в певній мірі створення епатажності враження.

Явище арт-дизайну почало прослідковуватись не дуже давно, але останнім часом воно набуває обертів, а його об'єкти вважаються модними елементами, що символізують достаток, а це цілком відповідає ідеї проектування високоякісного дизайну залів аеровокзалу.

Термін «арт-дизайн» вперше почав використовуватись в 1999 році, його ввів лондонський аукціонний дім Phillips de Rigu & Company [12], щоб позначити тип штучної дизайнерської продукції, яку він продав колекціонерам мистецтва. Судячи з вище зазначеного можна відзначити, що двигуном популяризації та, взагалі, зародження арт-дизайну є не утилітарна необхідність споживача в конкретному предметі, а продумана маркетинг-стратегія комерційних організацій для реалізації штучно створеного тренду із художньою концепцією.

Об'єктами арт-дизайну, формально, є меблі, аксесуара, предмети інтер'єру (рис. 3), але не в звичному розумінні слова. Це є декоративні композиції на тему вільно інтерпретованих образів – виробів тих чи інших груп, видів і типів, що часто переплітаються з образами, запозиченими з інших видів мистецтв. Це прототипи, призначені не для масового виробництва, а для експозиціонування в залах арт галерей, або моделі, що виготовлені обмеженими серіями часом із рідкісних і дорогих матеріалів. Для виготовлення предметів в стилі арт-дизайн використовують: мармур, метали, деревина, скло, кераміка, пластмаси, гума, фарби, тканини, трикотаж, шкіра, хутро, самоцвіти, камінь, тощо. Інколи вдаються до застосування нових технологій, наприклад світлопередачі із використанням LED підсвітки.

Арт-дизайн, як вид, в переважній більшості, художньої діяльності загалом підпорядковується особливостям створення мистецьких творів, коли автор керується:

- власним відчуттям гармонії;
- натхненною ідеєю;
- композиційними законами;
- можливостями матеріалу.

Відмінність та особливість зосередження об'єктів арт-дизайну в приміщеннях залів аеровокзальних комплексів, навідмінно від галерей та виставок, полягає у акцентному сприйнятті відвідувачем експозиційної моделі (рис. 4), оскільки пасажир у стані психофізичного збудження перед технологічним процесом не розраховує на зосередження в приємному вражаючому естетичному середовищі. Накладений відбиток арт-дизайну на предмети не тільки інсталяційного характеру, але й на предмети промислового дизайну, створює певну ізіюмінку в інтер'єрі аеровокзалу.

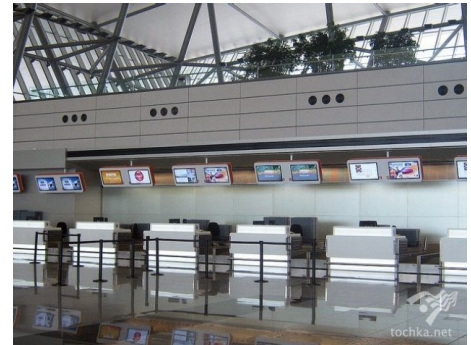
За останнє десятиліття склався певний динамічний художній образ дизайну інтер'єру аеровокзалу – сонячні промені, хвиля, хмара, метелик, а образ птахи активно використовується ще з початку шістдесятих років XX ст. (наприклад, широко відомий аеропорт Кеннеді, США). Візуально-графічний аналіз існуючих інтер'єрів аеровокзалів показує на відбір вищевказаних художніх образів в якості базових для

Barajas, Іспанія

Carrasco, Уругвай

Changi, Сингапур

O'Hare, Чикаго

Дубай, ОАЕ

Beijing International, Кумай

Рис. 1 – Приклади інтер'єрів аеровокзалів світових аеропортів

Таблиця 1

Формування типологізації дизайн-діяльності за категоріями «утилітарне» та «естетичне»

Категорія	«УТИЛИТАРНЕ»	«ЕСТЕТИЧНЕ»
Стилі дизайну	Нон-дизайн	Арт-дизайн
	Системний дизайн	
	Інженерний дизайн	
	Класичний дизайн	
	Стайлінг	

Класифікація об'єктів пром дизайну та інтер'єрного наповнення аеровокзалу за функціональними особливостями

Рис. 2 – Класифікація об'єктів промислового дизайну та інтер'єрного наповнення аеровокзалів за функціональними особливостями

Заха Хадід. Стіл Aqua. Поліуретан, силікон

Рон Арад. Диван D 'A. Полірована Нержавіюча сталь

*Широ Кураматі.
Крісло.
Багатошарове скло*

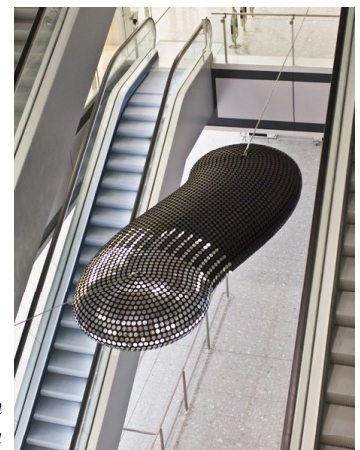

Кушетка Lockheed Lounge. Алюміній, скловолокно

Рис. 3 – Зразки об'єктів арт-дизайну

Аеропорт Тієр, Амстердам

Аеропорт Хітроу, Лондон

Рис. 4 – Приклад використання об'єкту арт-дизайну в інтер'єрі аеровокзалу

створення об'єктів арт-дизайну. Маркетингова мета при цьому – викликати бажання у людини злетіти в небо.

Особливістю використання та призначенням об'єктів арт-дизайну в інтер'єрах аеровокзальних комплексів є:

- зосередження уваги спостерігача;
- створення образу вражаючого інтер'єру;
- підкреслення статусності, зарахунок ексклюзивності об'єктів;
- створення приємної атмосфери, що забезпечує позитивний психофізичний фактор пасажира;
- викликати бажання злетіти в небо;
- забезпечення естетичного наповнення інтер'єру.

Висновки. Визначено класифікацію інтер'єрного наповнення згідно функціонального призначення: об'єкти для забезпечення інформації, транспортно-організаційного забезпечення, забезпечення комфорту, забезпечення громадського харчування, забезпечення технічно-грузового обслуговування, забезпечення естетичного комфорту, забезпечення додаткового «VIP» комфорту. У вищевказаному інтер'єрному наповненні об'єкти арт-дизайну відносяться до об'єктів забезпечення естетичного комфорту. Визначено особливості використання та призначення об'єктів арт-дизайну при проектуванні інтер'єрів аеровокзальних комплексів, де основним маркетинговим ходом є мета викликати бажання злетіти в небо. Використаний при цьому динамічний художній образ об'єкта арт-дизайну пов'язаний з позитивним сприйняттям повітряного простору.

Подальші напрямки дослідження. Формування об'єктів інтер'єрного наповнення аеровокзалу з художньої точки зору комплексно не вивчалися. Необхідно в подальшому вивчити проблему створення комплексної моделі сучасного і прогнозованого інтер'єру аеровокзалу.

Список використаної літератури:

1. Блохин В.И. Основы проектирования аэропортов. – М.: Транспорт, 1985. – 105с.
2. Гельфонд А. Л. Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений / А. Л. Гельфонд // – М.: Архитектура – С., 2006. – С. 56 – 84
3. Глазичев В.Л. Дизайн як він є. – М.: Искусство, 2006. – С. 44 – 76.
4. Лазарев С.М., Михайленко В.І., Валькова Н.П., Грабовенко Е.Н. Дизайн: очерки теории системного проектирования. – Л.: ЛГУ, 1983. – 185 с.
5. Минервин Г.Б. Закономерности композиционного формообразования в художественном конструировании: Дис. доктора искусствознания: 17.00.06 / Московский архитектурный институт, 1988. – С. 24 – 67.
6. Морозова М. А. Арт-дизайн в зарубежном проектировании мебели XX – начала XXI вв.: дис. кандидата искусствознания : 17.00.06 / Санкт-Петербургский государственный университет технологий дизайна. – С.-Пб., 2008. – 20 с.
7. Комський М. В. Аеровокзали / Комський М. В., Пісков М. Г.// – М.: Стройиздат, 1987. – 197 с
8. Парфенова К. А. Формування архітектурно-просторових рішень міжнародних аеровокзалів при їхній реконструкції : Дис. канд. архітектури : 18.00.02 / Парфенова Каринэ Анатолиевна – М., 2005. – 56 – 99 с.
9. Питання технічної естетики / Збірник статей. – М.: ВНДІТЕ, 1968. – № 1 – С.12 – 37 с.
10. Шатін Ю. В. Еторе Соттсасс / Ю. В.Шатін // Технічна естетика, 1989. – № 9. – С. 25 – 29.
11. Файф Г. Мішель Обрі: власне поле дизайну / Г. Файф // Світ дизайну, 1999. – № 3. – С. 66 – 71.
12. Медведєв Ю. В. «Арт-дизайн в мире дизайна» / http://www.design-union.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=345:artdesign-in-desihworld&catid=413:theory&Itemid=59.